

AD CENAM AGNI PROVIDI EL GOIG DE LA PASQUA

Conferència pronunciada per fra Lluís Solà

1. Ad cenam Agni próvidi, stolis salútis cándidi, post tránsitum maris Rubri Christo canámus príncipi.	1. Joiosa cena de l'Anyell amb les estoles del triomf! Després del trànsit del mar Roig cantem la llum de Jesucrist.
2. Cuius corpus sanctíssimum in ara crucis tórridum, sed et cruórem róseum gustándo, Deo vívimus.	2. Era el seu cos torxa sagnant la tarda encesa de la creu; ara en el calze de l'amor la seva sang és aliment.
3. Protécti paschæ véspéro a devastánte ángelo, de Pharaónis áspero sumus erépti império.	3. El braç de l'àngel ens ha tret del foll poder del faraó; de les entranyes de la mort sortim, amb Crist, ressuscitats.
4. Iam pascha nostrum Christus est, agnus occísus ínnocens; sinceritátis ázyma qui carnem suam óbtulit.	4. La nostra Pasqua és Jesucrist, l'Anyell sens màcula lliurat per oferir la seva sang en un pa excels i gloriós.
5. O vera, digna hóstia, per quam frangúntur tártara, captíva plebs redímitur, reddúntur vitæ præmia!	5. Oh saludable sagrament que romp les portes de l'infern! Tots els captius són redimits; un goig etern torna a florir.
6. Consúrgit Christus túmulo, victor redivit de bá Rathro, tyránnnum trudens vínculo et paradísimum réserans.	6. Ix del sepulcre el nostre Rei, surt de l'abisme vencedor, trenca els lligams esclavitzants i obre els portals del paradís.
7. Esto perénne méntibus paschále, Iesu, gáudium et nos renátos grátiae tuis triúmphis ággrega.	7. Sigueu, Jesús, joia pasqual als qui us lloem de dia i nit. Puix de la gràcia hem nascut, feu-nos presents en el triomf.
8. Iesu, tibi sit glória, qui morte victa prænités, cum Patre et almo Spíritu, in sempitérna sæcula. Amen.	8. Heu derrotat, Senyor, la mort, perennement us beneïm junt amb el Pare i l'Esperit que amb vós somriu victoriós.

Himne d'autor anònim, del segle V. Traducció lliure de Mn. Manuel Tort.

Introducció

Per als qui esteu una mica familiaritzats amb la pregària de la Litúrgia de les Hores, o amb la pregària dels monjos, l'himne és aquella peça que trobem just després del verset introductori de cada ofici: «Sigueu amb nosaltres, Déu nostre».

És un dels pocs elements de la litúrgia de l'església, a part de les oracions, que no està tret de la Bíblia: tota la resta, com els salms, les lectures, les antífoes... en la litúrgia romana són bàsicament textos de la Sagrada Escripura. Els himnes sovint s'hi inspiren, com veurem amb el que hem triat de Pasqua, però són obres de creació literària, d'homes i dones, poetes, que han fet una experiència de fe i l'han traduïda en paraules. Per això l'església ens els proposa just a l'inici de cada hora de pregària, per ajudar-nos a ambientar-nos en el sentit de l'hora (Laudes, Vespres...) o del temps litúrgic en què ens trobem.

Tenen, però, el problema de l'idioma. Estan escrits en llatí, i l'església, almenys a casa nostra en l'edició oficial de la Litúrgia de les Hores, els ha conservats així, en part per la manca de poetes que fossin alhora creients i una mica teòlegs i que poguessin expressar les mateixes realitats d'aquests himnes antics amb el llenguatge d'avui, però amb la mateixa intensitat i qualitat, i, sobretot, amb bellesa.

El P. Hildebrand Miret, monjo de Montserrat i poeta, ho va intentar i hi va reeixir amb composicions litúrgiques de molta qualitat, musicades per un altre monjo de Montserrat, el P. Iereneu Segarra. Tots recordem el "Veni, veni Emmanuel", d'Advent, o el «Oh canta, canta la victòria», de Pasqua. Però ell és l'excepció. Moltes de les composicions poètiques en català que s'han inclòs en el volum del Diurnal —per intentar substituir els himnes llatins— no estan, segons el meu parer, a l'alçada de la funció litúrgica d'aquestes composicions, amb algunes excepcions.

L'himne vol expressar poèticament el sentit d'un temps litúrgic o d'una hora de pregària, intentant d'apropar-se al misteri de Déu amb les paraules de la poesia, amb el llenguatge de la bellesa: la dimensió estètica és molt important per a fer-nos entrar en una experiència espiritual profunda. En farem un tast d'ací un moment, quan escoltarem l'himne cantat.

Per a nosaltres, però, pel que fa als himnes de la litúrgia de les hores, l'idioma suposa una barrera quasi infranquejable, si no tenim una traducció al costat. A més, fins i tot pels qui saben o sabem llatí, estan escrits en un llatí difícil, tant pel que fa al vocabulari com a la sintaxi.

Tots aquests poetes eren grans mestres en l'art de la paraula, amb una gran sensibilitat teològica i espiritual. La majoria són anònims, però d'alguns en sabem el nom, com ara sant Ambròs de Milà (s. IV), o l'hispaní Prudenci, també del segle IV, entre altres.

Els segles IV-VI són com l'època d'or de la història de l'església i de la litúrgia, una època de gran creativitat i també de gran profunditat, en la qual els poetes són sovint també grans teòlegs, o tenen al seu darrere la reflexió de grans teòlegs, els anomenats Pares de l'Església (Lleó el Gran, Ambròs, Agustí...) amarats de la saviesa i de la bellesa de l'Escripura i que portaran la reflexió de l'Església a la seva edat de maduresa. El mateix Ambròs de Milà, teòleg, serà compositor d'himnes. Els himnes que van moure sant Agustí a convertir-se quan els va escoltar a Milà.

En començar a preparar aquesta conferència vaig pensar que havia de dir alguna cosa del problema del llenguatge en la transmissió dels continguts de la fe. És un dels problemes greus que té plantejats l'Església, i no pas de fàcil solució. I no es tracta solament del llatí o del català... sinó de la forma concreta d'aquest llenguatge, sobretot el llenguatge litúrgic, de les imatges que utilitza, dels continguts que vol expressar.

Estem en una època de banalització del llenguatge, potser per la preponderància de les imatges. Això ho veiem, per exemple, a la televisió, i altres mitjans de comunicació, que canonitzen un registre de llenguatge molt mediocre, per no dir vulgar, pobre, insuls. És cert que el llenguatge sempre està en evolució, però potser ara ha entrat també en una fase de gran empobriment i de banalització. Això que dic no té cap connotació de tipus moral.

Els textos litúrgics, que per la naturalesa de la litúrgia —quelcom que hem rebut i que hem de transmetre— no es poden tocar, utilitzen un registre de llenguatge força elevat i allunyat de la sensibilitat de l'home i la dona d'avui. Moltes vegades ja no és un llenguatge significatiu, i per això ja no reïx a transmetre els continguts de la fe, a fer-los intel·ligibles per al nostre temps. D'altra banda és difícil trobar un altre llenguatge sense caure en la banalització o en la vulgaritat de què us parlava. I, fins a un cert punt, el llenguatge litúrgic ha de ser una mica transgressor pel que fa a la seva qualitat, precisament per manifestar aquest altre registre, el registre de la transcendència de Déu. Caldria trobar un punt d'equilibri entre el llenguatge de la transcendència i el de la immanència, un llenguatge que ens fos alhora intel·ligible i que al mateix temps ens permetés l'accés a la realitat de Déu. Cal dir que la reforma litúrgica encoratjada pel Vaticà II, a banda d'obrir les portes a l'ús de la llengua vernacla, va fer un esforç també per actualitzar el llenguatge de la litúrgia, sobretot amb la creació de noves pregàries eucarístiques, que en són un intent reeixit, i una mostra que aquest llenguatge es pot adaptar amb dignitat perquè parli a l'home d'avui.

L'himne en la litúrgia

Dit tot això, i malgrat totes aquestes dificultats, mirarem de centrar-nos en el text escollit. És un text litúrgic, l'himne per a les Vespres dels diumenges del temps pasqual —fins a la reforma litúrgica era l'únic himne per a les Vespres de tot el temps pasqual—, un text que, amb les seves paraules i amb la música que les fa ressonar, vol "ambientar-nos" en la profunditat i en l'alegria de la Pasqua que estem celebrant, i, fent això, vol sobretot destacar-ne poèticament els aspectes teològics importants. Els himnes, els bons himnes no són textos devocionals, cançonetes, sinó que volen realment posar-nos en sintonia amb els continguts profunds de la fe, mitjançant una experiència estètica, la de les paraules i la de la música. D'alguna manera, aquest himne, amb les seves paraules, el seu ritme i la seva música ens ajuda cada any, quasi de forma espontània, a sintonitzar amb les solemnitats pasquals.

El terme himne (*hymnós*) significa, en el món profà, un cant coral, poètic en la forma i en el llenguatge, de caire alegre i expansiu. Allò que el caracteritza és que és interpretat ensems per tota la massa coral: és diferent del responsori, en

el qual hi ha una alternança entre solista o cantors i el cor. Aquesta forma musical concreta ha estat la més adient per a expressar els sentiments, la identitat d'una col·lectivitat. Tenim així, per esmentar alguns himnes profans, l'himne del Barça «Cant del Barça», o l'himne nacional de Catalunya «Els Segadors», o el francès «La Marsellesa», o l'himne dels estudiants «Gaudeamus igitur», etc. Un exemple clàssic de la força de l'himne: l'escena del film Casablanca en què Victor Laszlo fa interpretar la Marsellesa als músics del Cafè d'en Rick, mentre els alemanys canten una cançó patriòtica.

En l'àmbit sagrat, concretament en el de la fe d'Israel, l'himne, sense perdre el seu caràcter col·lectiu, vehicularà no pas una identitat col·lectiva centrada en ella mateixa, que cerca de cohesionar-se ella, sinó més aviat la identitat que s'autocomprèn en relació amb un altre, amb Déu, que s'obre a Déu, a aquesta relació, a aquest diàleg. Per això el tema de l'himne —pensem en els salms de Jahvè Rei, de caràcter hímic— és Déu mateix. I, tot naturalment, el tema dels primers himnes cristians serà, sobretot, Jesús mateix, per exemple els himnes de les cartes de Pau i de l'Apocalipsi, que la Litúrgia de les Hores ha incorporat a la salmòdia de la pregària de Vespres.

Un exemple d'himne litúrgic és el «Gloria in excelsis», que compleix aquesta mateixa funció a l'inici de la celebració de l'Eucaristia: unifica l'assemblea i la fa vibrar festivament preparant-la al gran convit de l'Eucaristia.

A l'Occident serà sant Ambròs (340-397) el primer que hi reeixirà amb èxit: dir poèticament, líricament, bellament el contingut seriós, a voltes àrid, del Credo, del Dogma. Ambròs se servirà d'un llenguatge poètic, però alhora senzill i didàctic. Els himnes han de constituir l'expressió popular del dogma, de la fe, del Credo.

Funció de l'himne en la litúrgia de les hores

L'himne, un cop inserit en la celebració de l'Ofici, produeix «una mena de felicitació ambiental» segons Jordi Pinell. Ens ajuda a submergir-nos en el sentit de l'hora o de l'ofici, o del temps de l'any que estem vivint. Però a més, amb la capacitat didàctica que té la poesia, l'himne, a més de desenvolupar una temàtica —el sentit de la festa, de l'hora o del temps— en treu unes conseqüències morals. És una mena d'anticipació de l'eucologia, d'allò que l'oració conclusiva de l'Ofici, que també fa referència al sentit de la festa, de l'hora o del temps litúrgic, exposarà d'una manera més sintètica.

Malgrat, doncs, totes les dificultats que suposen per a nosaltres aquests textos, val la pena fer-hi una incursió, apropar-nos-hi. Us ho diré amb un exemple pràctic: durant l'adoració de la Creu del Divendres Sant l'Església proposa un himne de gran profunditat teològica i catequètica, que ahir us va comentar el P. Francesc. Com que el text té una certa complexitat, podem substituir-lo per un cançoneta de poc valor, com ara el «Victòria, tu regnaràs». o «El camí que feu Jesús», però aleshores ens perdem moltes coses. Potser caldria apostar per la qualitat i per ajudar els fidels a entrar en aquest llenguatge i en aquests continguts. Pensem que aquests himnes, sòlids, i que ara considerem com uns textos cultes i difícils, havien vehiculat la fe de tota una assemblea cristiana.

Ad cenam Agni providi

Hem escoltat l'himne en gregorià. En tenim el text en llatí, amb una traducció catalana lliure, però literària, inspirada, feta per Mn. Manuel Tort. Tot i ser lliure, recull, a cada estrofa, els mateixos continguts teològics nuclears de l'himne original.

L'autor d'aquest himne és desconegut. Alguns l'atribueixen a Niceta de Remesiana, un poeta llatí, bisbe i sant, que va viure entre els segles IV i V a la zona de Sèrbia. L'anonimat és una nota important, que voldria comentar una mica. En efecte, de la majoria de les grans composicions litúrgiques antigues o clàssiques, tant pel que fa al text com pel que fa a la música, no en sabem el nom de l'autor. Vol dir que aquestes obres han estat assumides i assimilades talment per la comunitat, per l'església, que se les ha apropiades fins a perdre-se'n el record i el nom de l'autor. En realitat l'autor és tota la comunitat, l'església, que hi prega, que hi expressa, hi canta, hi proclama la seva fe. Aquest fenomen també es repeteix en els llibres de la Bíblia, dels quals no en sabem l'autor, llevat d'un cas a l'Antic Testament (Jesús fill de Sira autor de l'anomenat Siràcida o Eclesiàstic), i algunes de les cartes del Nou Testament.

L'himne que comentem, com tots aquests grans textos litúrgics, les pregàries eucarístiques, per exemple, amb les quals «fem» l'Eucaristia, l'Acció de Gràcies al Pare per excel·lència, és patrimoni de tota la comunitat, la comunitat s'hi identifica i hi diu i hi canta la seva fe. La litúrgia és això, ni més ni menys. Aturem-nos ara en alguns dels temes que ens proposa aquest text.

1. El baptisme

1. Ad cenam Agni pròvidi,
stolis salutis cándidi,
post tránsitum maris Rubri
Christo canámus príncipi.

1. Joiosa cena de l'Anyell
amb les estoles del triomf!
Després del trànsit del mar Roig
cantem la llum de Jesucrist.

Qui són aquests revestits amb les estoles blanques del triomf que s'apropen per participar de la Cena de l'Anyell? L'Anyell simbolitza ací el Crist ressuscitat, vencedor de la mort. Recordeu l'escena de l'Apocalipsi, on apareix un Anyell, dret —ressuscitat— com degollat —amb les marques de la passió ben visibles— i que posseeix el sentit i la plenitud de la història —l'únic capaç de desplegar el document i obrir-ne els segells: «Aleshores vaig veure al mig, en el tron, envoltat dels quatre vivents i dels vint-i-quatre ancians, un anyell dret, com degollat. Tenia set banyes i set ulls, que són els set esperits de Déu, enviats per tota la terra. L'Anyell es va acostar al qui seia al tron i prengué de la seva mà dreta aquell document. Així que el prengué, els quatre vivents i els vint-i-quatre ancians es van prosternar davant l'Anyell. Cada un tenia una cítara i una copa d'or, plena de perfums d'encens, que són les pregàries del poble sant. I entonaven un càntic nou que deia: "Ets digne de prendre el document i d'obrir-ne els segells, perquè has estat degollat i has comprat per a Déu amb la teva sang gent de tota tribu, llengua, poble i nació, i n'has fet una casa reial i uns sacerdots dedicats al nostre Déu, que regnaran a la terra." Llavors, en plena

visió, vaig sentir les veus d'una multitud d'àngels que envoltaven el tron, i les veus dels vivents i dels ancians. Eren milers de milers i miríades de miríades, que exclamaven amb veu forta: "Digne és l'Anyell que ha estat degollat de rebre tot poder, riquesa, saviesa, força, honor, glòria i lloança." Després vaig sentir totes les criatures que hi ha al cel, a la terra, sota la terra i al mar, totes les que hi ha en aquests llocs, que proclamaven: "Al qui seu al tron i a l'Anyell siguin donats la lloança, l'honor, la glòria i el poder pels segles dels segles." Els quatre vivents responien: "Amén." I els ancians es van prosternar adorant» (Ap 5,6-14).

Qui són aquests revestits, doncs? Són els neòfits, els acabats de batejar durant la Vetlla Pasqual, que s'apropen ja amb tots els drets a la taula de l'Eucaristia. Notem que el sagrament baptismal és evocat amb el tema del pas del mar Roig, que constitueix des de molt antic un dels temes centrals de la catequesi baptismal cristiana, i concretament de la nit pasqual —una de les lectures que hi són proclamades i meditades. El trànsit, el pas del Mar Roig, designa aquest altre pas, la Pasqua del cristià, el seu baptisme, identificat amb el Crist.

La Pasqua, en efecte, ens fa el gran do de la nova vida en Crist, i aquesta vida «en» ell és la participació en la seva realitat més íntima, en el seu dinamisme, en l'Esperit d'amor que ens vincula amb el Pare i els uns amb els altres.

2. Eucaristia

2. Cuius corpus sanctíssimum
in ara crucis tórridum,
sed et cruórem róseum
gustándo, Deo vívimus.

2. Era el seu cos torxa sagnant
la tarda encesa de la creu;
ara en el calze de l'amor
la seva sang és aliment.

3. Protécti paschæ véspero
a devastánte ángelo,
de Pharaónis áspero
sumus erépti império.

3. El braç de l'àngel ens ha tret
del foll poder del faraó;
de les entranyes de la mort
sortim, amb Crist, ressuscitats.

Un dels moments més solemnes i emotius per als nous batejats durant la Vigília Pasqual, en la pràctica litúrgica antiga de l'Església, era quan eren acompanyats festivament, quasi triomfalment, dels del baptisteri un altre cop cap a dins l'església per a participar per primera vegada de la taula de l'Eucaristia.

Els aliments preparats en aquesta taula, en aquest convit, en aquesta cena de l'Anyell, són el seu cos, que és com un pa cuit a l'ara (altar) de la creu, i la seva sang vermella, que evoquen aquella altra sang i aquella altra carn de l'anyell pasqual dels jueus que marca l'inici de l'Èxode i del camí de la llibertat, amb un pas de mort a vida. Les imatges de l'himne són aquí molt agosarades i expressives.

Recordem l'escena de la sortida d'Egipte, amb el signe de la sang als muntants i a la llinda de les portes de les cases dels hebreus, com a signe de vida, que allunya la mort: «La sang serà el senyal a les cases on vosaltres viviu. Quan veuré la sang, passaré de llarg i, quan castigui el país d'Egipte, no caurà damunt vostre la plaga de l'extermini» (Ex 12,13).

D'aquest text, molt en consonància amb el nostre himne, en fa una bella evocació sant Joan Crisòstom en la lectura patristica assignada per la Litúrgia de les Hores al Divendres Sant: «Per això, amb molta més raó, l'enemic passarà de llarg sense fer mal, si veu, no la sang simbòlica a les portes, sinó la sang veritable, resplendent en els llavis dels fidels, com si fossin les portes del temple de Crist». Aquest text forma part precisament de les catequesis mistagògiques de sant Joan Crisòstom. Aquestes catequesis explicaven el sentit profund dels sacraments de la iniciació (baptisme, crismació o confirmació i eucaristia) als acabats de batejar, i el bisbe les explicava als neòfits precisament durant la setmana de Pasqua: el diumenge següent, anomenat «in albis» era precisament el dia en què, acabades les catequesis, els batejats de nou o neòfits deposaven simbòlicament les vestes blanques que havien dut fins aleshores des de la nit de Pasqua. Això ens fa veure també el to fortament mistagògic o catequètic del nostre himne. Fixeu-vos, doncs, com ens ajuda a concretar la Pasqua en la nostra relació amb Crist, amb aquesta vida nova de batejats en ell. La Pasqua és en efecte el gran sacrament de la «vida *en* Crist».

La mort, una realitat evocada amb molta força i que no podem obviar en la nostra reflexió: tant el pas del Mar Roig com la sortida d'Egipte comporten la mort dels egipcis i dels primogènits dels egipcis. És precisament la força del cant —Ex 15—, com aquest himne, que ens ajuda a fer el pas de mort a vida, a obrir les portes de la mort vers la plenitud de la vida i de la resurrecció. Com ho hem vist en l'escena de la pel·lícula musical de dibuixos animats sobre la història de Moisès, «El príncep d'Egipte» (1998), d'una gran bellesa i profunditat esperitual. Es tracta d'una relectura del clàssic «Els deu manaments» feta per la companyia «Dreamworks Animation», seguint una idea proposada per Steven Sipiellberg, jueu, en la fundació de la companyia. El film es va fer amb molta cura, amb l'assessorament d'estudiosos de la Bíblia. Les cançons són bellíssimes. El greu problema que planteja la mort dels primogènits es resol amb el cant, amb la força del cant, que evoca el triomf de la vida i de la llibertat per damunt de la mort. Amb el cant que va créixer fins a desembocar en el gran càntic de la salvació d'Èxode 15 fem el pas del dol a l'alegria, de l'esclavitud a la llibertat, de la mort a la vida. En aquest sentit, l'escena del film és molt reeixida.

La mort no la podem obviar: « Aquell dia, el Senyor va salvar Israel de les mans d'Egipte, i els israelites veieren els egipcis morts a la vora del mar» (Ex 14,30), diu el text de l'Èxode. L'Anyell de l'Apocalipsi, tot i ressuscitat, porta les marques de la seva degollació, com el Crist ressuscitat mostrant als seus deixebles les marques sagnants de les ferides dels claus i de la llançada del costat. A nosaltres ens costa abordar aquest aspecte. La mort dels egipcis en compensació de la llibertat dels israelites ens fa horror, com ens fa horror la mort dels Innocents en el naixement de Crist, o el fet mateix que el Pare lliuri el seu Fill a la mort. La solució més fàcil és desentendre's d'un déu sanguinari que demana tot això. Aquesta és una possible imatge equivocada de Déu que es pot despendre de la lectura incorrecta d'aquests textos. De fet, no hi acabarem d'entrar mai del tot. Només el cant, la poesia, ens permet interpretar correctament la mort, fer el pas de mort a vida.

3. La nova vida en Crist

4. Iam pascha nostrum Christus est,
agnus occísus ínnocens;
sinceritátis ázyma
qui carnem suam óbtulit.

4. La nostra Pasqua és Jesucrist,
l'Anyell sens màcula lliurat
per oferir la seva sang
en un pa excels i gloriós.

5. O vera, digna hóstia,
per quam frangúntur tártara,
captíva plebs redímitur,
reddúntur vitæ præmia!

5. Oh saludable sacrament
que romp les portes de l'infern!
Tots els captius són redimits;
un goig etern torna a florir.

El fruit del sacrament Pasqual, de la nostra incorporació al Crist ressuscitat és precisament aquesta nostra nova vida en Crist. L'himne evoca en aquestes estrofes un text molt significatiu de Pau que llegim precisament en la litúrgia del Diumenge de Pasqua: «¿No sabeu que una mica de llevat fa pujar tota la pasta? Netegeu-vos bé del llevat vell i sigueu una pasta nova, vosaltres que no teniu llevat. Perquè Crist, el nostre anyell pasqual, ha estat immolat. Per això, celebrem la Pasqua, vivint no amb el vell llevat de la dolenteria i la malícia, sinó amb els pans sense llevat de la sinceritat i la veritat» (1Co 5,6b-8). És també el text del cant de comunió de la Vetlla Pasqual i de la Missa del Dia.

La sinceritat i la veritat són les dues paraules que concreten èticament i moralment aquesta nova vida en Crist. Al preu de la nostra llibertat, que és la sang de Crist, hi corresponem amb aquesta vida nova fonamentada en l'autenticitat i la coherència. El sacrament de la Pasqua desemboca doncs en el nostre compromís ètic envers els altres. Pau precisament escriu això mentre blasma un cas greu de desordre moral en la comunitat cristiana de Corint per a la qual escriu.

Contra la malícia i la dolenteria, que són aquest llevat que misteriosament s'ha amagat en la pasta del món fins a corrompre'l de mort, a nosaltres, els cristians, els deixebles del Ressuscitat, se'ns convida a amagar-nos com un nou llevat, amb la sinceritat i la veritat, en aquesta pasta del món, per tal d'anar transformant, d'anar vençant aquest dinamisme de la dolenteria i de la injustícia, que és un dinamisme de mort.

El text de Pau ens evoca també unes altres paraules de Jesús, reportades per l'evangelista Joan: «La veritat us farà lliures» (Jn 8,32). Jesús es presenta com a testimoni de la veritat davant Pilat, precisament en el curs del procés que el portarà a la mort: «Pilat li digué: "Per tant, tu ets rei?" Jesús contestà: "Tu ho dius: jo sóc rei. Jo he nascut i he vingut al món per donar testimoni de la veritat. Tots els qui són de la veritat escolten la meua veu." Li diu Pilat: "I què és la veritat?"» (Jn 18,37-38a). «Què és la veritat?», ens preguntava ahir Pilat, també a nosaltres, i ens confiava aquesta pregunta com un repte per a trobar-hi una resposta. I la resposta la trobem en Crist, que és el testimoni de la veritat. La veritat, en Crist, és la causa i alhora el sentit de la seva mort. I per això es converteix en el sentit de la nostra vida, d'aquesta nostra nova vida en Crist de batejats, de ressuscitats.

Els termes veritat i sinceritat són molt propers. En grec el terme sinceritat (*eilikrineia*) vol dir literalment allò que és jutjat o posat en evidència a la llum del sol. I veritat (*altheia*) significa quelcom molt semblant: l'ésser que es manifesta en tota la seva evidència, allò que no està ocult, que es revela, la sinceritat de la realitat. Podríem dir, doncs, que el fruit de la Pasqua, la veritat i la sinceritat en Crist, fa emergir allò que som realment, allò que Déu va voler de cadascun de nosaltres des del principi.

L'estrofa següent de l'himne confirma aquesta realitat, amb unes altres paraules, amb la imatge del «paradís» que designa precisament el projecte creador original de Déu per a cadascun de nosaltres:

6. Consúrgit Christus túmulo,
victor redit de bá Rathro,
tyránnum trudens vínculo
et paradísium réserans.

6. Ix del sepulcre el nostre Rei,
surt de l'abisme vencedor,
trenca els lligams esclavitzants
i obre els portals del paradís.

El projecte inicial de Déu per a tots nosaltres, enclòs o simbolitzat en aquesta paraula «paradís», està marcat, en realitat, per una altra paraula, «bo» (*tob*, en hebreu), bo i bell (*kalós*, en grec) «... i Déu veié que tot era bo». El dinamisme de la bondat de la Cració s'ha vist truncat o contrarestat per un dinamisme oposat, el dinamisme del mal i de la injustícia, les dues paraules de Pau, a les quals contraposa la sinceritat i la veritat.

Conclusió

7. Esto perénne méntibus
paschále, Iesu, gáudium
et nos renátos grátiae
tuis triúmphis ággrega.

7. Sigueu, Jesús, joia pasqual
als qui us lloem de dia i nit.
Puix de la gràcia hem renascut,
feu-nos presents en el triomf.

8. Iesu, tibi sit glória,
qui morte victa práenites,
cum Patre et almo Spíritu,
in sempitérna saécula. Amen.

8. Heu derrotat, Senyor, la mort,
perennement us beneïm
junt amb el Pare i l'Esperit
que amb vós somriu victoriós. Amén.

El fruit darrer de la Pasqua és sobretot el goig, l'alegria, alegria de Déu i alegria nostra. L'himne invoca Jesús i li demana que aquest goig resti per sempre imprès com un segell en els cors i en les ments dels renascuts de nou en Crist.

El goig pasqual no és un goig d'esclats, improvisat, del moment, efímer. És un goig perenne, com diu l'himne, un goig profund, intens, en la mateixa línia de la «sinceritat i veritat» paulines. Un goig que no s'improvisa, al qual ens ha preparat una llarga i intel·ligent pedagogia, la pedagogia de la Quaresma que és també la pedagogia del pare de la paràbola (Lc 15) que deixa que el fill se'n vagi i faci la seva vida sense deixar mai d'esperar-lo al portal de casa. L'itinerari del fill pròdig és l'itinerari de l'alegria i del perdó. Tot el seguiment de Jesús, a l'evangeli, és preparació a aquesta joia, al goig pasqual de la Resurrecció.

Els cants de l'antiga litúrgia de Pasqua en gregorià, com l'introït del Diumenge de Pasqua, o la missa de Pasqua, escrits en el mode IV, expressaven molt bé aquesta joia serena i profunda, que no es queda a flor de pell.

De fet, aquesta joia és la porta d'accés a la glòria de la Santa Trinitat amb la qual es clou l'himne. El Sagrament d'aquesta Nit, també amb molta pedagogia, la de les lectures i els signes (el foc, la llum, l'aigua...) ens hi prepara i ens hi introdueix.

Lluís Solà
Dissabte Sant
Poblet, 7 abril 2012